

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

רב סרן משה (מוש) זילברשמידט ז"ל

בן בתיה ואברהם

נולד בביירוט, גרמניה

בתאריך כ' בכסלו תר"ף, 12/12/1919

התגורר בירושלים

שרת בחיל הרגלים

נפל בעת מילוי תפקידו בשרותו

ג' באייר תש"ח, 12/5/1948

נקבר בהר הרצל

אזור: א חלקה: 18 שורה: 9 קבר: 19

בן 29 בנופלו

קורות חיים

בן בתיה ואברהם, נולד ביום כ' בכסלו תר"ף (12.12.1919) בעיר ביירוט, גרמניה וחונך ברוח הציונות והמסורת. משה למד בבית-ספר עממי ותיכון גרמני ואהב לטייל במרחבי המדינה. מנעוריו הצטרף לתנועת בח"ד (ברית חלוצים דתיים) ובהיותו בן 16 יצא מטעם התנועה להכשרה חקלאית בגרמניה. הוא השתלם בחקלאות והתמחה במיוחד בעבודות הרפת. עם אותות האנטישמיות הראשונים עזב את גרמניה ועבר יחד עם חבריו לאנגליה, שם אירגן וריכז את סניף בח"ד בלונדון. בינואר 1940 עלה ארצה ומיום עלייתו עבד כחקלאי, תחילה כרפתן בנחלת יצחק ובשכונת בורוכוב ואחרי שנתיים עבר לנחלתו הארעית בנווה יעקב ליד ירושלים. היה פעיל ב"הגנה" והצטיין בכשרונות צבאיים מעולים, בנוסף לנטייתו לעבודת-האדמה ואהבתו העמוקה אליה. במשקו הצליח בכל הענפים ובייחוד במטעים. התגייס כנוטר במקום והיה אחד האחראים בו לענייני הביטחון. חלם על הצטרפות למושב שיתופי בגליל.

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

עם פרוץ מלחמת-העצמאות ועם התהדקות המצור הערבי על ירושלים עבר לשם ונתמנה לאחד התפקידים הפיקודיים החשובים של המחוז. התפקידים הקשים ביותר היו מוטלים עליו: פיקוד על שכונת מקור חיים המנותקת והמותקפת ללא הרף, אחר-כך הפיקוד על תלפיות המבודדת; ביצוע פעולות נועזות רבות בסביבה, כגון פשיטה לכפר השילוח. משהחמיר המצב בגוש עציון נתמנה למפקד המקום והוא טס לשם. מתחילה ידע והבין כי מצב הגוש לאחר יאוש וגורל מצדה מצפה לו, אולם השפיע על פקודיו בשקט שלו ובביטחון הנפשי. בדברי הספד על מגיני הגוש שנפלו במערכה, אמר: "...עמידת הגוש קובעת את גורל ירושלים, ולכן יש לעמוד במערכה עד הסוף, ואפילו יהיה מר מכל מר..." משה היה לוחם אמיץ, בעל שיקול אחראי, קר-רוח כלפי חוץ, חביב על כל אנשיו, אם מהפלמ"ח, אם מהח"י"ש, אם אנשי המשק ואם סטודנטים, אם חופשיים ואם דתיים. לכולם היה חבר ומפקד למופת. בשעת הקרב אץ תמיד למקום הסכנה. בפיקודו הנמרץ והבלתי-אמצעי חיזק את משמעת הלוחמים ואימץ את רוחם. בקרב האחרון של הגוש, עת נאבק המשלט החשוב, "המנזר הרוסי", על קיומו, מיהר לשם באומרו לחבריו: "אינני טלפוניסט". על אף המאמץ העל-אנושי של הלוחמים הם נאלצו לסגת והוא נפגע, בשעת הפיקוד על הנסיגה, מצרור כדורי אויב. חדור משמעת עד רגעיו האחרונים ניסוט לצדי התעלה הצרה כדי שלא לעכב את הנסוגים וזירזם לעבור על פניו. "היו שלום חברים, חזקו..." - היו דבריו האחרונים. משה נפל ביום ג' באייר תש"ח (12.5.1948). אחרי נופלו הועלה לדרגת רב-סרן. מפקד מחוז ירושלים כתב עליו: "...מוש היה מגדולי הגיבורים בדברי ימינו..."

משה השאיר אחריו רשימות ומסות, ובאחת מהן כתב: "סבורני שאחרי שהאדמה תהא נחרשת על-ידי פגזי התותחים הכבדים, או אז טעונים לבותינו חריש עמוק, עמוק יותר משיש בכוחם של כל תותחי העולם לחרוש. בלעדי מהפכת הלבבות הזאת יהיו מיליוני הליטרים של דמים שפוכים לחינם..."

זכרו הועלה בספר "מעוז עציון" ובדברי ההקדמה של הרמטכ"ל לספר זה, ובספר "ההר הקדוש" של שאול רז, משרידי כפר עציון.

ביום כ"ה בחשוון תש"י (17.11.1949) הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בהר-הרצל בירושלים.

א

כפר-עציון, 25.3.48

ליונינה, שלום וברכה!

הגני מודיע בהכנעה, במקרה שלא תמהרי מאד להשתלט עלי בתוקף תפקידך אצליה להשתמש מהמשמעת החמורה של הסעד. הכל היה בלתי-מציאותי בצורה מסוימת, כמו באימוני-שדה אחרי הדגמה יפה ושלמה של "קפיצות-קרב". רצייתי לקום ולהמשיך ללכת ולעמוד כמו אדם גורמלי. ולפעמים גם עשיתי כך עד שאיזה כדור שרק ופגע לידי. הם כנראה שמו קצת עין עלי. אין פלא, כי באמת התרוצצתי כל הזמן להנאתי — כן, להנאתי. היה די יפה לדלג שם ולקפוץ בין הסלעים, לעמוד בפינה נסתרת של בית קטן וליהנות מן האויר הטוב והשמש החמה, לשלוח פקודות אש או "חדל" לעמדה סמוכה, לקלל בכל מיני שמות-פאר בחור הסטן. הכל היה חצי משחק ודי משעשע. וגם כשזה פוגע לא היה הדבר רציני ביותר. המשכתי לדלג והתפלאתי כמה מעט זה כואב.

הילדה מן העיר העתיקה ישובה, בעזרה ראשונה" והתפנקתי קצת אצלה. והרופא היה קצת מבולבל ומצחיק. ואחרי זה היתה הנסיעה יפה מאד. דרך האשנב הקטן יכולתי לראות את הרקע ועצים ובתים טבולים בשמש והכל חגיגי ושקט ומלא שלום. המחשבה על כמה ימי מנוחה ושקט, ללא דאגה לתפקיד, היתה משמחת — עד שבאנו לקליניקה (הייתי מסכים לנסוע ולנסוע) ואנשים עמדו מסביב בפרצופים קודרים ואני רצייתי לצחוק ולפחות לחייך, כי כל הרצינות הזאת ביחס אלי כל-כך לא היתה מוצדקת! ואז באו ובאו אלי. בחורים שהיו אתי בטיולים קודמים, כל ה"בנדה" של מקי נכנסה והפכה את הסדר ונשבעה: "עוד הלילה". והחורים באו מודאגים — ואבי עם תוכחת מצטדק: "הרי ידעתי כי אינך אומר את האמת". חדר-החולים הפך למפקדה בועיר אנפין, רצים, קשרים. אני כתבתי הוראות בשביל מקורי-חיים, סיכמתי תכנית-פעולה והכל משחק משעשע.

אחרי שבאתי הנה התחלתי לישון ולישון — כמה היה זה טוב! ולעת-הנה אני ממשיך להתפנק. מכל דבר שנותנים לאכול ולשתות אני מבקש עוד. החלטתי להבריא כהוגן על חשבון הכדור שלי! מה נשמע שם? לפני שהוציאו אותי מ"הדסה" של מטה הובא עוד בחור משם. הפסיד הרבה דם והרבה חורים ברגל, אבל לא מסוכנים ביותר, אני מקווה.

לחיים נשאר הכדור שלו בפנים והוא יוכל להעלות אותו על שרשרת של שעון אחרי שינתחו ויוציאו אותו כדי להראות לנכדיו את גבורתו.

אכרשקה בודאי נכנס לתפקיד בחמת-זעף — בחור טוב! אינני מקנא בשכנים.

איך מתקדם מפעל הסעד? הייתי רוצה מאד שהעבודה תשמש אותך. ושתצליחי בה. נראה לי כי הדרך נכונה.

מה עושים כל המוסקטירים בארמון הפרוץ? תודי בעצמך כי בחורים הם עם משמח ביותר (מבלי לקצץ בחלקן של הבנות — טוב, כמה מצוין שישנן בנות בעולמי!).

ביחס לרשימת הספרים — אל תעשי מאמצים מיוחדים. את הספרים של לנדאואר תמצאי רק אצל מורנו ורבנו בופר. וגם את ובר בגרמנית לא קל יהיה למצוא.

תביאי פעם משהו יפה ומשמת.

יונינה הטובה, אני מקווה כי אינך עצובה ובודדה שם.

שלום שלום ולהתראות!

שלך,

ב

בית-החולים "הדסה", ירושלים

שלום רב!

אני מחלים והולך. נפלא לנוח ולישון. ירד ממני הנטל הכבד של חדשים ובאה מנוחה. לא תפקיד ולא אחריות ולא הגישוש המתמיד באפלה. סוף-סוף איני חייב לדעת תמיד, אפילו בחלומות, שלא מספיק — לא מספיק אימון ולא מספיק נשק ולא מספיק הכנה. שאנו קומץ אנשים, שאנו מפגרים תמיד אחרי הצורך ושכולנו בלתי-מומחים וחובבים. נדם הרעש של המפקדה בקופת-חולים. נעלם הדין-דברים המחריש את אזני חדשים רבים. אני נתון בדממה ברוכה.

שוב היו אצלי הבחורים. את כבר מכירה כעת מהי הידידות הזאת שנוצרת בטיולים המשותפים. זהו משהו כבוש ועמוק. אנו מבינים איש את רעהו ברמז אף-על-פי שהם בעצם רחוקים ממני ואין בינינו שיתוף עיני מלא... בקרוב אחזור אליכם.

ג

כפר-עציון, 25.3.1948

משער אני שמיד קיבלתם ידיעות על הגיעי לכאן. הכל התנהל בסדר ובקלות רבה, כבימי-שלום שקטים. הטיסה היתה נהדרת וכלי כל הרגשה בלתי-נעימה. מצב העניינים כאן טוב בהרבה מאשר בירושלים. הכל מבוזר כהלכה, ובכל-זאת ממשיכים בשיפורים ובעבודה. גם בנשק אין מחסור. הייתי רוצה שבכל מקום יהיה המצב טוב כמו כאן ובעיקר בנהי-יעקב.

החדשות הרעות מאמש היו בשבילי מכה חזקה. השמות לא נודעו לי עדיין.

בעבודה אין לי מחסור, אבל ברגע שאנשי יגיעו למקום, אתחיל להתרגל למקום ולהכיר אותו היטב. אסדר לי חיים יותר נוחים. בכל-אופן יש לי הרושם שנרגיש כאן בטוב, ואפילו יהיה המצב פחות שקט. החברים כאן, שאת רובם הכרתי מקודם, סומכים ובוטחים בי, ואני בטוח שיהיה טוב לעבוד אתם יחד.

אני מרגיש את עצמי בטוב באופן יוצא מן הכלל, ולא תהיה זאת עבודה קלה לקלל את מצב-רוחנו הטוב. מצאתי כאן הכל יותר טוב מאשר קיימתי.

רק עכשיו ורק כאן אני מרגיש את האביב שבא אלינו. הכל מכוסה ירק, הכל רענן ומלא פרחים. בבוקר ובערב מכוסה הכל ערפל, אבל ביום אנחנו נהנים מימי-אביב נהדרים. ובתוך כל היופי הזה אני עושה את רכיבת-הבוקר שלי על סוסה לבנה, טובה מאד, רק חבל שהיא איננה סוסת-קרב. במה עוד יחשק הלב בימי-מלחמה? ביקורים מ"למעלה" יש לנו הרבה ולפעמים אפילו כמה פעמים

* מכתב לחורים.

השפלה הירוקה. אי־אפשר לתאר לך את כל אלה — אבל להראות לך כל זאת יהיה ענין !

כל ערב אני קורא קצת בספר „בלבב ימים“. מחר צריך לבוא אברשקה עם כל „עמור“. השתדלתי ככל האפשר להכין את המקום. נקווה שיהיה בסדר.

מה את עושה עתה ? כאן יהיה לך שדה־פעולה עצום.

היום הייתי במנזר. שתייתי יין ואכלתי לחם אצל החוכר בתוך מטבח מעושה אשר כירים בו ואש ערוכה של עצים. אחרי־כן טיילתי לגן הגדול המלא כל מיני עצים שמעולם לא ראיתי אותם. וכל זה על רקע השלחמה !

עוד מעט צריך אברשקה לצאת. אני מתאר לי את המהומה שיש שם. גם אצלנו כבר התחילו הפעולות. הכל כבר ערוך ומוכן לקרב. היי שלום, יונינה !

1

כפר־עציון, אדר ב' תש"ח

שלום רב וברכה לך !

המכתב יגיע (אם יגיע) מתל־אביב. סיירתי את המקום ואני מלא תכניות. אני חושב שאסתר עם אנשי־המקום. אני יודע את המקום ולבי יוצא לכרמים ולמטעים (את זוכרת את התפוחים ואת הזויפים ואת החמניות של נוה־יעקב ?). חוץ מזה אני עקשן כפוד, למזלם ! נצטרך לעבוד הרבה ובקדחתנות. לעתים מתגנבת המחשבה שזה ענין אבוד, אבל אם כך ואם כך צריך לעבוד בלי גבול ועבודה שלמה ונקיה.

כשתטוסי לכאן הביאי אתך את ספריו של לורקה. נזכרתי בו כאן. גם את גליון „עתים“ שהראיתי לך בליל־נסיעתי עם שירו של סנדר דוד.

גשי להורים לעתים קרובות. אנו מחכים לך כאן.

2

מה אנחנו ומה היינו ? אפס וכלום. העיקר הוא המפעל שבו אנו חיים. נכה באויב בכל מקום שנשיגו, נפריע לו לממש את זממו. תשובתנו נחושה — „נצח ישראל“.

* לפי מה שנרשם מתוך דבריו ביום כ"ו בניסן תש"ח בלוחם של י"ב חללי ההתקפה על המנזר.

ביום. גם באוכל אין מחסור ; בבוקר אוכלים את הביצה הרגילה, שותים קפה או קאקאו עם חלב, מורחים מרגרינה וגבינה על הלחם ובדרך־כלל נהנים מן החיים.

בפורים הייתה חגיגה ושמחה גדולה אשר לא היתה כמותה זה כבר. האנשים עליזים ובעלי־חדות־חיים. ודרך אגב : בעליות ובמהירות גדלה גם גדר־התיל. אם „בני־דודנו“ ירצו לבקרנו, יצטרכו לבוא במספר רב מאד.

מה נשמע אצלכם ? אני חושש שמצב־הרוח בירושלים מדכא ; בעצם אף פעם לא היה על הגובה.

מקווה אני שגם יונינה מוסרת לכם אות־חיים ממני. יום־יום אני שולח מברקים, — כמוכן, לא פורטים. זאת אינני יכול לעשות כי גם לאחרים אין אני מרשה.

מעבודתי כאן אני מרוצה וצועד לקראת העבודה היפה ביותר שעשיתי עד כה. הקשר שלי לאנשים הוא מצוין.

ד

כפר־עציון, 25.3.1948

ליונינה, שלום וברכה,

כאן טוב, יונינה. לכאן לא צריך לדאוג ביותר. רק שם אצלכם ! טוב היה לנסוע דרך ארץ־ישראל לראות שהיא ישנה עוד ושיש לה דופק והרגשת חיים. בירושלים נוטים לשכוח זאת לפעמים. גם לטוס היה יפה. וכאן אביב ! הרים מכוסים ירק ופרחים.

העבודה מרובה לעת־עתה. עד שהדברים ייראו לי קצת ושאוכל לשלוט בהם לא יישאר לי הרבה מה לעשות. כשאברשקה יהיה כאן וכל האנשים „שלנו“ יהיו ישתפר בהרבה גם המצב.

עוד אינני יכול לכתוב הרבה, אך עוד אבוא אליך ! אנא כתבי גם את משהו ולו גם דרישת־שלום קטנה !

שלך,

ה

כפר־עציון, אדר ב' תש"ח

שלום רב וברכה לך, יונינה !

יש לי סוסה לבנה ואני רוכב עליה דרך האביב של הרי־הברון. אי־אפשר לתאר לך כמה כחולים ההרים לפעמים, ושוב ירוקים, או אפורים וענקיים בתוך ענני־ערפל, מאיימים ועצומים, ומבעד צעיף